

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ
Кафедра «Публічне управління, адміністрування та права»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою

д.н.держ.упр., доц. _____ Г.В.Ортіна

«__» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АГРАРНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 201 «Агрономія»

факультет агротехнологій та екології

2018– 2019 н.р

Робоча програма навчальної дисципліни «Аграрне та екологічне право» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 201 «Агрономія» на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр». - Мелітополь, ТДАТУ, 2018. -12 с.

Розробники: Нестеренко О.М., викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Публічне управління, адміністрування та право»

Протокол № _ від «___» _____ 20__ року

Завідувач кафедри «Публічне управління, адміністрування та право»

д.н.держ.упр. _____ Г.В.Ортіна

Схвалено методичною комісією факультету агротехнологій та екології для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 201 «Агрономія»

Протокол № _ від « ___ » _____ 20__ року

Голова, доц. _____ О.В. Гранкіна

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Варіативна	
Загальна кількість годин 90	Спеціальність: 201 «Агрономія»	Курс	Семестр
		1-й	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 1,6 год. самостійна робота студента – 2,7 год.	Ступінь вищої освіти: «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	28
		Практичні заняття	14
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	48
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою дисципліни «Аграрне та екологічне право» є формування у майбутніх спеціалістів сукупності знань та навичок застосування всієї системи діючих в Україні нормативно-правових актів, які регулюють аграрні та екологічні правовідносини та забезпечують охорону прав і виконання обов'язків суб'єктами вказаних відносин. Це в свою чергу допоможе їм в майбутній професійній діяльності вірно застосовувати на практиці вищезазначені норми та вільно обирати свою модель поведінки в суспільстві, виконувати виробничо-господарські, природоохоронні та управлінські функції.

Основними завданнями, які мають бути вирішені в процесі вивчення дисципліни є:

1) змістовне оволодіння теоретичним розумінням всієї діючої системи нормативно-правових актів, які регулюють та охороняють екологічні, аграрні та земельні відносини в Україні та уміння працювати з ними;

2) уміння використовувати отримані теоретичні знання на практиці, шляхом складання тих чи інших юридичних документів, вирішення виробничо-господарських та природоохоронних завдань з позиції права і т.д.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати** теоретичні засади аграрного та екологічного законодавства, концепції, основні напрями і проблеми розвитку, удосконалення законодавства у сфері аграрної діяльності, тенденції та перспективи його розвитку за умов ринкової економіки і демократизації суспільства;

- **уміти** правильно визначати проблеми аграрної та екологічної діяльності у цій сфері, тлумачити та розкривати основні поняття, інститути та категорії аграрного та екологічного права, здійснювати наукові дослідження і забезпечувати навчальний процес.

Необхідна інформація про актуальні проблеми предмета та метода, інститутів, понять та категорій дисципліни надається студентам на лекціях, поглиблюється і закріплюється на семінарських заняттях і консультаціях. Разом з тим у нових умовах зростає значення самостійної позааудиторної роботи студентів. Контроль знань з дисципліни здійснюється на семінарських заняттях та заліках.

Все вище приведене повинно відіграти ведучу роль у теоретичному та практичному оволодінні студентами основами знань дисципліни «Аграрне та екологічне право».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1.: «Аграрне право»

Тема 1. Предмет та державне регулювання аграрного права України. [1, с.3...31; 7, с. 2...23;]

1. Аграрне право як галузь права та предмет аграрного права України.
2. Принципи, система аграрного права та особливості аграрних правовідносин.
3. Джерела аграрного права та правові засади державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.
4. Система й повноваження державних органів, які здійснюють регулювання сільського господарства.
5. Форми й методи регулятивної діяльності державних органів у сільському господарстві.

Тема 2. Загальна характеристика суб'єктів сільськогосподарської діяльності. [1, с.32...64; 2, с. 24...53;]

1. Поняття та загальна характеристика правового становища господарських товариств в АПК.
2. Поняття та види сільськогосподарських кооперативів.
3. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
4. Поняття та основні ознаки особистого селянського господарства

Тема 3. Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських організацій. [1, с.65...99; 2, с. 54...83;]

1. Поняття виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання.
2. Загальна характеристика фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання.
3. Загальна характеристика трудових відносин сільськогосподарських підприємств .

Тема 4. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності [1, с.100...144; 2, с. 84...112;]

1. Загальна характеристика законодавства про окремі види сільськогосподарської діяльності.
2. Загальна характеристика правового регулювання галузі тваринництва

та племінної справи у тваринництві.

3. Правове регулювання бджільництва та виробництва рибної продукції.

4. Правове регулювання ветеринарної медицини.

5. Правова охорона прав на сорти рослин та правове регулювання насінництва.

6. Правове регулювання захисту рослин та аспекти вирощування наркотичних рослин.

Змістовний модуль 2. Аграрне та екологічне право

Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських організацій (орендні відносини) [1-199]; [2-170; [8- 167]; [9-2]; [14]; [15]; [19]

1. Особливості аграрно-правового регулювання договірних правовідносин у сільському господарстві.

2. Класифікація договірних зобов'язань у сільському господарстві.

3. Контрактація та інші окремі договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції.

4. Особливості аграрно-правового регулювання ринку зерна та заставних закупівель сільськогосподарської продукції.

5. Договори на використання науково-технічної продукції у сільському господарстві.

Тема 6. Державне управління природокористуванням. .[1, с.145...176; 2, с. 112...142;]

1.Поняття управління природокористуванням та охороною довкілля.

2.Загальнодержавні органи та органи місцевого самоврядування в галузі управління.

3.Спеціальні органи управління природокористуванням.

4.Функції управління у сфері природокористування і охорони довкілля.

Тема 7. Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні. [1, с.206...247; 2, с. 177...204;]

1.Зміст, форми, суб'єкти та об'єкти права власності на природні ресурси.

2.Підстави, порядок виникнення та припинення права власності на природні ресурси.

3.Поняття, суб'єкти та об'єкти природокористування.

4.Підстави, порядок виникнення та припинення права природокористування.

5.Права і обов'язки власників природних ресурсів та природо користувачів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Аграрне право							
1	Лекція 1	Предмет та державне регулювання аграрного права України.	4				
	Практичне заняття 1	Предмет та державне регулювання аграрного права України.			2		5
	Самостійна робота 1	Предмет та державне регулювання аграрного права України.				6	5
2	Лекція 2	Загальна характеристика суб'єктів сільськогосподарської діяльності.	4				
	Практичне заняття 2	Загальна характеристика суб'єктів сільськогосподарської діяльності.			2		5
	Самостійна робота 2	Загальна характеристика суб'єктів сільськогосподарської діяльності.				6	5
3	Лекція 3	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських організацій.	4				
	Практичне заняття 3	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських організацій.			2		5
	Самостійна робота 3	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності				6	5

		сільськогосподарських організацій.					
4	Лекція 4	Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності	2				
	Практичне заняття 4	Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності			2		5
	Самостійна робота 4	Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності				6	5
	ПМК 1						10
Всього за змістовий модуль 1 - 46 год.			14		8	24	50
Змістовий модуль 2. Аграрне та екологічне право							
5	Лекція 5	Договірні відносини сільськогосподарських організацій (орендні відносини)	4				
	Практичне заняття 5	Договірні відносини сільськогосподарських організацій (орендні відносини)			2		6
	Самостійна робота 5	Договірні відносини сільськогосподарських організацій (орендні відносини)				8	6
6	Лекція 6	Державне управління природокористуванням	4				
	Практичне заняття 6	Державне управління природокористуванням			2		6
	Самостійна робота 6	Державне управління природокористуванням				8	6
6	Лекція 6	Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні.	6				
	Практичне заняття 6	Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні.			2		8

	Самостійна робота 6	Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні.				8	8
	ПМК 2						10
Всього за змістовий модуль 2 – 44 год.			14		6	24	50
Всього з навчальної дисципліни - 90 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Аграрне право як галузь права та предмет аграрного права України.
2. Принципи, система аграрного права та особливості аграрних правовідносин.
3. Джерела аграрного права та правові засади державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.
4. Система й повноваження державних органів, які здійснюють регулювання сільського господарства.
5. Форми й методи регулятивної діяльності державних органів у сільському господарстві.
6. Поняття та загальна характеристика правового становища господарських товариств в АПК.
7. Поняття та види сільськогосподарських кооперативів.
8. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
9. Поняття та основні ознаки особистого селянського господарства
10. Поняття виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання.
11. Загальна характеристика фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання.
12. Загальна характеристика трудових відносин сільськогосподарських підприємств .
13. Загальна характеристика законодавства про окремі види сільськогосподарської діяльності.
14. Загальна характеристика правового регулювання галузі тваринництва та племінної справи у тваринництві.
15. Правове регулювання бджільництва та виробництва рибної продукції.
16. Правове регулювання ветеринарної медицини.
17. Правова охорона прав на сорти рослин та правове регулювання насінництва.
18. Правове регулювання захисту рослин та аспекти вирощування

наркотичних рослин.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Поняття управління природокористуванням та охороною довкілля.
2. Загальнодержавні органи та органи місцевого самоврядування в галузі управління.
3. Спеціальні органи управління природокористуванням.
4. Функції управління у сфері природокористування і охорони довкілля.
5. Зміст, форми, суб'єкти та об'єкти права власності на природні ресурси.
6. Підстави, порядок виникнення та припинення права власності на природні ресурси.
7. Поняття, суб'єкти та об'єкти природокористування.
8. Підстави, порядок виникнення та припинення права природокористування.
9. Права і обов'язки власників природних ресурсів та природо користувачів.
10. Особливості аграрно-правового регулювання договірних правовідносин у сільському господарстві.
11. Класифікація договірних зобов'язань у сільському господарстві.
12. Контрактація та інші окремі договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції.
13. Особливості аграрно-правового регулювання ринку зерна та заставних закупівель сільськогосподарської продукції.
14. Договори на використання науково-технічної продукції у сільському господарстві.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова література

1. Земельний кодекс України: Коментарий / Под ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. - Х.: ООО «Одиссей», 2002. – 600 с.
2. Коментар до Цивільного кодексу України / За аг. Ред. Є.О. Харитонова, О.М. Калітенко.- Х.: ТОВ «Одиссей», 2003.- 856 с.
3. Хозяйственный кодекс Украины: Коментарий / Под ред. Н.А. Саниахметовой. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 896 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред.. М.І. Мельника, М.І Хавронюка.- К.: Каннон, А.С.К., 2001. – 1104 с.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991р. // ВВР. -1991. - №41.
6. Закон України «Про Загальнодержавну програму розвитку сільського господарства» Від 17.01.2002р. // ВВР. - 2002. - №7.
7. Закон України «Про оренду землі» від 06.10.1998р.,зі змінами від 01.01.2003р. // ВВР. - 2003. - №10 - 11.
8. Закон України «Про плату за землю» від 03.07.1992р. // ВВР. - 1992. - №38.
9. Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004рр.» від 18.01.2001р.// ВВР. - №9.
10. Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14.02.1992р. // ВВР.- 1992.-№40.
11. Закон України «Про тваринний світ» від 03.03.1993р. // ВВР.-1993.- №18.
12. Закон України «Про карантин рослин» від 30.06.1993р. // ВВР.-1993.- №34.
13. Закон України «Про пестициди та агрохімікати» від 02.03.1995р. // ВВР.-1995.-№14.
14. Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06. 2003 р. // ВВР. – 2003.- № 45.
15. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.06.1997р.// ВВР.-1997.- №39.
16. Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» Від 23.12.1997р. // ВВР.-1998.-№19.
17. Закон України «Про фіксований сільськогосподарський податок» від 17.12.1998р. // ВВР. -1999.-№5.

Основна література

1. Погребний О.О. Аграрне, земельне та екологічне право України: Підручник. / О.О. Погребний, І.І. Каракаш -К.,-2006. – 448 с.
2. Аграрне право України: Підручник. / В.З. Янчук, В.І. Андрійцев, С.Ф. Василюк та інші; За ред.. В.З. Янчука.- 2-е вид. перероб. та доповн. - К.: Юрінком Інтер. - 2002. – 720 с.

3. Гетьман А.П. Екологічне право України: Підручник. / А.П. Гетьман, М.В. Шульга. -Х.- 2005.- 460 с.
4. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України: Навчально-практичний посібник. Вид. 2-е, доповн. та перероб. / В.П. Жушман. – Х.: ТОВ «Одісей».- 2004. – 688 с.
5. Луняченко А.В., Землі сільськогосподарського призначення. / А.В.Луняченко, -О., -2002. – 242 с.
6. Семчик В.І., Проблеми права власності у сільському господарстві. / В.І. Семчик - К., - 2004. – 356 с.
7. Ковтун М.Г., Земельне право: Курс лекцій. / М.Г. Ковтун. - К.,-2003. – 428 с.
8. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України: Навчально-практичний посібник. Вид. 2-е, доповн. та перероб. / В.П. Жушман. – Х.: ТОВ «Одісей».- 2004. – 688 с.
9. Екологічне право України у запитаннях і відповідях навч. Посібник / Л.О. Бондар, В.В. Курзова.-Харков, Ксилон, 2006. 248 с. .
10. Баб'як О.С. Екологічне право України: навч. посібник /О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук.-К.:Атіка, 2000.-216 с.
11. Гапотій В.Д. Екологічне право України: навч. посібник / В.Д. Гапотій.- Мелітополь.: Видавничий будинок ММД, 2010.-179 с.
12. Земельне право України /за ред.. В.І. Семчика. – К.: ІН ЮРЕ, 2001.- 424 с.
13. Аграрное, земельное и экологическое право Украины. Особенности части учебных курсов: учебн. пособие/ под общей ред. А.А. Погребного.- Харьков: Одиссей, 2001.- 580 с.
14. Аграрное, земельное и экологическое право Украины. Общие части учебных курсов: учебн. пособие/ под общей ред. А.А. Погребного.- 2 изд., доп. испр.-Харьков: Одиссей, 2001.- 400 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Література бібліотеки університету і методичного кабінету кафедри, зал електронних ресурсів ТДАТУ.
2. Література бібліотеки університету і методичного кабінету кафедри.
3. Сайт кафедри <http://www.tsatu.edu.ua/tstt/>
4. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nlp.tsatu.edu.ua>
5. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
6. Internet:
7. <http://tamika-2000.narod.ru> - Твій правовий сайт
8. <http://www.farlep.net/~veritas> Спільнота юристів України